

ALI STE NEFORMALNI OSKRBOVALEC?

Neformalni oskrbovalci so **ljudje vseh starosti**, ki nudijo (običajno neplačano) **oskrbo nekemu s kronično boleznijo, invalidnostjo ali drugim dolgotrajnim zdravstvenim stanjem oz. potrebo po oskrbi, ki je zunaj profesionalnega ali formalnega zaposlitvenega okvira** (Eurocarers, 2018). Po nedavnih raziskavah **neformalni oskrbovalci v EU nudijo več kot 80 % celotne oskrbe** (Hoffmann & Rodrigues, 2010). Oskrba običajno poteka znotraj družbenih odnosov – večinoma so oskrbovalci starši, partnerji, otroci, vnuki, bratje in sestre, prijatelji ali sosede. Ker so oskrbovalne aktivnosti odvisne od potreb osebe, ki potrebuje oskrbo, **pogosto ni omejitev glede količine nudene oskrbe niti glede časa, porabljenega za oskrbo** (Eurocarers, Family care in Europe).

STE OSKRBOVALEC?

ODGOVORITE NA
SPODNJI VPRAŠANJI

ALI IMA NEKDO V VAŠI DRUŽINI ALI OD TESNIH PRIJATELJEV ZDRAVSTVENE TEŽAVE, KOT SO:

- ▼ telesna invalidnost (telesne okvare zaradi krhkosti, nesreče, poškodbe ali bolezni),
- ▼ duševne bolezni (depresija ali anksioznost),
- ▼ kognitivne motnje (zaradi demence ali Alzheimerjeve bolezni, avtizma, težav z učenjem, travmatske poškodbe možganov ali Downovega sindroma),
- ▼ zasvojenost (z drogami ali alkoholom) oziroma
- ▼ druge zdravstvene težave?

DA

NE

DA

NE

ALI SKRBITE ZA KATEREGA OD TEH DRUŽINSKIH
ČLANOV ALI PRIJATELJEV S TO ZDRAVSTVENO
TEŽAVO, MU POMAGATE ALI GA PODPIRATE?

ČE STE NA ZGORNJI VPRAŠANJI ODGOVORILI Z »DA«, STE MORDA OSKRBOVALEC.

BITI OSKRBOVALEC JE NAPORNO (V ČUSTVENEM, FIZIČNEM SMISLU) IN SE LAHKO IZKAŽE,
DA POTREBUJETE PODORO IN POMOČ. AMPAK NE SKRBITE, JE V BLIŽINI.

KAKO JE BITI OSKRBOVALEC?

ČE STE OSKRBOVALEC, TO LAHKO VPLIVA NA VAŠE ...

FIZIČNO IN DUŠEVNO ZDRAVJE

▼ Razširjenost duševnih zdravstvenih težav je med neformalnimi oskrbovalci za 20 % višja kot med tistimi, ki niso oskrbovalci, ter je še posebej visoka pri ljudeh, ki nudijo zelo intenzivno nego (več kot 20 ur na teden). Depresivne motnje, anksioznost, jeza in sovražnost so pogosto povezane z večjimi oskrbovalnimi obveznostmi (OECD, 2011).

Oskrbovanje je povezano z razvojem škodljivih navad in življenjskega sloga (kot so kajenje, neustrezne prehranjevalne in spalne navade) ter z opustitvijo preventivnih zdravstvenih ukrepov (kot je medicinsko posvetovanje) (Eurocarers, 2018).

ZAPOSILITEV

▼ Usklajevanje plačanega dela z oskrbovalnimi obveznostmi je lahko zelo zahtevno, zato se oskrbovalci pogosto odločijo za zaposlitev za krajši delovni čas in s tem za nižji kar ima za posledico dohodek. Po podatkih tretje Evropske raziskave o kakovosti življenja se 14 % oskrbovalcev, ki niso aktivni na trgu delovne sile, ves čas ali večino časa počuti depresivne, kar je več kot dvakrat več od oskrbovalcev, ki so zaposleni (Eurocarers, 2018). Oskrbovalci imajo omejene poklicne priložnosti, nižje plače in pokojninske pravice – še posebej, kadar se odločijo za zaposlitev s krajšim delovnim časom.

FINANČNE RAZMERE

▼ finančne težave in revščina zaradi Zmanjševanje socialnovarstvenih prejemkov ter direktni stroški oskrbe (zdravil, ogrevanja, posebne prehrane), medicinskih pripomočkov, prilagoditev doma in formalne oskrbe lahko privedejo v finančne težave in revščino.

DRUŽBENO ŽIVLJENJE

▼ Oskrbovanje lahko vpliva tako na naravne procese socializacije kot na družinske odnose. Oskrbovalci so bolj izpostavljeni socialni izoliranosti.

STE NEFORMALNI OSKRBOVALEC MIGRANT?

OSKRBOVALCI MIGRANTI SO POTENCIALNO »DVOJNO« PRIKRAJŠANI, SAJ NJIHOVE PRAVICE OSKRBOVALCEV ŠE NISO V CELOTI PRIZNANE, PRAV TAKO PA JE PRI MIGRANTIH PRISOTNO VEČJE TVEGANJE SOCIALNE IZKLJUČENOSTI.

KAKŠNE TEŽAVE TO LAHKO PRINESE?

Če ste oskrbovalec in imate hkrati migrantsko ozadje, se lahko pojavijo dodatne težave:

▼ **SLABI DELOVNI IN ŽIVLJENJSKI POGOJI** - Oskrbovalci z migrantskim ozadjem so v primerjavi z »domaćimi« neformalnimi oskrbovalci večkrat deležni izkoriščevalskih delovnih pogojev, prekomernega delovnega časa in omejene ali neplačane bolniške odsotnosti. Prav tako je večja verjetnost, da bodo premalo plačani, da imajo status odvisnega delavca migranta in da nimajo dostopa do zagovornikov delavskih pravic. Pri oskrbovalcih z migrantskim ozadjem, še posebej delavcih, ki živijo pri delodajalcu, je večja možnost, da bodo izpostavljeni neustreznim bivališčem, pomanjkanju zasebnosti in tveganju brezdomstva.

▼ **DISKRIMINACIJA** na podlagi narodnosti in vere.

▼ **STIGMATIZACIJA** tako zaradi neformalne oskrbe kot zaradi migrantskega ozadja.

▼ **TEŽAVE Z INTEGRACIJO V DRUŽBO** jezikovne, kulturne in ekonomske ovire pri asimilaciji v družbo in pri dostopu do možnosti izobraževanja in podpore, ki so na voljo domačim oskrbovalcem.

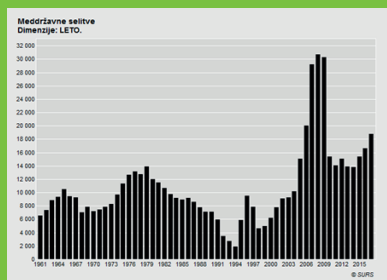
▼ **NEVIDNOST NJIHOVE VLOGE V DRUŽBI** (Shared concerns and joint recommendations on migrant domestic and care work, 2018)

NACIONALNI PODATKI/SPECIFIKE V SLOVENIJI

ŠTEVILO MIGRANTOV NA LETO

Podatki SURS-a (2018) kažejo, da je bilo priseljevanje v Slovenijo najbolj množično v sredini šestdesetih (1963–1967), v drugi polovici sedemdesetih let (1975–1980) ter med letoma 2004, ko je Slovenija vstopila v Evropsko unijo, in 2009, kar je razvidno tudi iz spodnjega grafikona. Med priseljenci je bilo več kot 80 % priseljencev iz držav bivše Jugoslavije, med njimi največ Hrvatov, Bosancev in Srbov (Josipovič, 2006).

KATERE SO GLAVNE MIGRANTSKE SKUPNOSTI?

Podatki iz leta 2018 kažejo, da je bilo med 250.000 priseljenci 216.000 (86 %) takih, ki so imeli prvo prebivališče v kateri od držav bivše Jugoslavije. Med temi so najštevilnejši tisti, katerih prvo prebivališče (po njihovem rojstvu) je bilo v Bosni in Hercegovini (108.000), sledijo po številu tisti, katerih prvo prebivališče je bilo na Hrvaškem (45.000), in nato tisti s prvim prebivališčem v Srbiji (25.000) (Razpotnik, 2018).

- Bosanske/Bošnjaške
- Hrvaške
- Srbske

KJE LAHKO POIŠČEM POMOČ?

 NUJNA MEDICINSKA POMOČ 112

 POLICIJA 113

 ZDRAVSTVENE STORITVE

- Lokalni zdravstveni domovi in bolnišnice v Sloveniji
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Miklošičeva cesta 24, 1000 Ljubljana

Kontakt: 01 307 72 00, www.zzs.si

- Ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, Pro Bono Ljubljana

Mislejeva 3, 1000 Ljubljana

Kontakt: 01 437 20 10, sara.gregori@zd-lj.si, pro-bono@ordinacija.net

- Ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja Maribor

Kontakt: 0590 80 359, ambulanta@karitasmb.si

 SOCIALNE STORITVE

- Skupnost centrov za socialno delo Slovenska cesta 27, 1000 Ljubljana

- Zavod za oskrbo na domu Ljubljana Poljanska cesta 97, 1000 Ljubljana

Kontakt: 01 23 96 500, info@zod-lj.si, www.zod-lj.si

- Center za pomoč na domu Maribor

Trubarjeva ulica 27, 2000 Maribor

Kontakt: 02 235 05 20, info@pomocnadomu.eu, www.pomocnadomu.eu/sl

 MOŽNOSTI ZA ZAPOSILITEV

- Zavod RS za zaposlovanje

Kontakt: 080 20 55, kontaktni.center@ess.gov.si, www.ess.gov.si

 SOCIALNO ŽIVLJENJE, DISKRIMINACIJA, POMOČ PRI INTEGRACIJI, JEZIKOVNI TEČAJI

- Slovenska filantropija

Cesta Dolomitskega odreda 11, 1000 Ljubljana

Kontakt: 01 430 1288, 433 4024, 433 5106, info@filantropija.org, www.filantropija.org

VIRI:

▼ Christensen, K., J. Manthorpe. (2016). Personalised risk: new risk encounters facing migrant care workers. *Health risk and society*, 18 (3–4): 137–152.

▼ Eurocarers. (2018). Recognition and valorisation of informal carers – Italian members of Eurocarers network meet their MEPs (Press Release). Dostop na: <http://www.eurocarers.org/Press-Release-Recognition-and-valorisation-of-informal-carers-Italian-members-of-the-Eurocarers-network-meet-their-MEPs-?lang>

▼ Hoffmann, F., Rodrigues, R. (2010). Informal carers: who takes care of them? Vienna: POLICY BRIEF APRIL 2010 European Centre for Social Welfare Policy and Research.

▼ Help Wanted? Providing and Paying for Long-Term Care, OECD Health Policy Studies – OECD Publishing, Colombo, F. et al, 2011.

▼ Josipovič, D. (2006). Učinki priseljevanja v Slovenijo po drugi svetovni vojni. Ljubljana: ZRC SAZU.

▼ Razpotnik, B. (2018). Vsak osmi prebivalec Slovenije se je v Slovenijo priselil iz tujine. SURS. Dostopno prek: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7830>

▼ Vilans, Centre of Expertise for Informal Care, MOVISIE, Mezzo & Eurocarers. Family care in Europe. Dostop na: <http://www.eurocarers.org/userfiles/file/factsheets/FactsheetEurocarers.pdf>

Univerza v Ljubljani

